

Temadokument

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Idrett i Vestfold og Telemark

Forord

Vestfold og Telemark fylkeskommunes kulturstrategi «Vestfold og Telemark – der mennesker møtes. Kulturstrategi 2021–2024» ble vedtatt av fylkestinget 19. mai 2021. Det er en ambisiøs strategi.

Innenfor seks hovedtemaer – stedsutvikling, inkludering, kunnskap, arenaer, aktivitet og internasjonalisering – er det formulert mål og tiltak som skal bidra til å videreutvikle Vestfold og Telemark som kulturfylke, og sørge for at både innbyggere og besøkende har mulighet til å skape, vise fram og oppleve kultur av høy kvalitet.

Fylkeskommunen er avhengig av et godt samarbeid med kulturaktørene i regionen for å realisere kulturstrategien. Våre prioriterte samarbeidspartnere er presentert i temadokumenter som hører til strategien. Temadokumentene beskriver virkemidler og utdyper hvordan vi i fellesskap jobber på utvalgte kulturområder. Dette temadokumentet om idrett er et viktig bidrag til fylkets kulturplattform.

Sammen skal vi sørge for at Vestfold og Telemark er et kulturfylke med stor «K»!

Maja Foss Five

Hovedutvalgsleder kultur, folkehelse, tannhelse og idrett

Innhold

Forord	1
Innhold	2
1. Idrett	3
2. Nasjonal idrettspolitik	4
3. Regional idrettspolitik	5
4. Fylkeskommunens samarbeidsaktører og samarbeidsparter	8
4.1. Kulturdepartementet	8
4.2. Kommunene	8
4.3. Vestfold og Telemark idrettskrets	8
4.4. Vestfold og Telemark toppidrett	9
4.5. Olympiatoppen Østlandet	10
4.6. Tverga	10
5. Tilskuddsordninger og virkemidler	11
5.1. Spillemidler	11
5.2. Tilskudd til idrettsarrangement	12
5.3. Tilskudd til regionale idrettsanlegg	12
5.4. Toppidrettsstipend	13
5.5. Kompetanse	13
6. Litteraturliste	14

1. Idrett

«Den norske idrettsmodellen» bygger på sterke historiske relasjoner og samarbeidsformer mellom frivilligheten og offentlige myndigheter. Spillemidlene har i snart 80 år vært en sentral grunnfinansiering i både anleggs- og aktivitetsutviklingen på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Behov oppstår og endres, trender kommer og går og stadig nye aktivitetsformer og brukergrupper oppstår etter hvert som samfunnet utvikler seg. Gjennom en velfungerende struktur, fra det enkelte idrettslag til Kongen i Statsråd, fanges disse endringene, behovene og utviklingstrekkene og underlegges faglige vurderinger før de fremmes for politiske prioriteringer på alle 3 forvaltningsnivåene. Dette temadokumentet er et av flere dokumenter som bidrar til å ivareta de regionale interessene både spesifikt innenfor idretts- og fysisk aktivitetsfeltet, men også i den generelle samfunnsplanleggingen.

Dette er første generasjon temadokument og det tar sikte på å beskrive det regionale perspektivet, sentrale samarbeidsparter, sentrale nettverk, tilskudd og virkemidler innenfor idrettsfeltet slik det er i dag. Begrepene idrett og fysisk aktivitet inkluderer i dette temadokumentet både organisert og egenorganisert former for lek, trim, trening og konkurranse. Friluftsliv er beskrevet i et eget temadokument, men blir omtalt her i forbindelse med søknader og fordeling av spillemidler til anlegg.

Overordnende strategier og tiltak er vedtatt i kulturstrategien 2021 – 2024 «*Vestfold og Telemark – der mennesker møtes*» (Kulturstrategien).

2. Nasjonal idrettspolitik

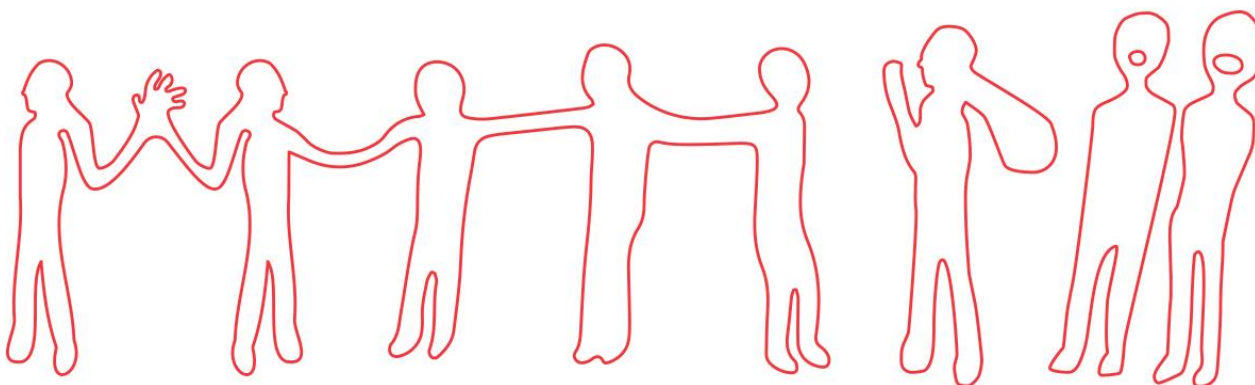
Meld. St. 26 (2011 – 2012) «Den norske idrettsmodellen», fremholder at en framtidrettet statlig idrettspolitik, skal legge til rette for at befolkningen har mulighet til å delta i idrett og fysisk aktivitet på alle nivåer. Idrett er en viktig del av livet til svært mange innbyggere og den engasjerer og begeistrer. Deltakelse i idrett og fysisk aktivitet er en kilde til glede, overskudd og mestring. Idrett handler videre om sosiale fellesskap, om gode oppvekstvilkår og om god helse.

Oppfølging av den nasjonale politikken på feltet idrett og fysisk aktivitet er fordelt på tre departement:

- Kulturdepartementet har ansvar for oppfølging av idrettsområdet.
- Klima- og miljøverndepartementet har ansvar for oppfølging av friluftslivsområdet.
- Helse- og omsorgsdepartementet har ansvar for oppfølging for helsefremmende og forebyggende arbeid.

Mål og rammer for den nasjonale politikken blir formidlet gjennom stortingsmeldinger, rikspolitiske retningslinjer, rundskriv, bestemmelser for tilskuddsordninger mm.

Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite (NIF) har nedfelt sine strategiske mål i «Idretten skal». Dette er et felles planverk med tydelige mål og strategier for de prioriterte områdene som idretten vil. NIF er organisert på 3 forvaltningsnivåer med lokale idrettsråd i hver kommune, idrettskrets i hvert fylke og idrettsstyret/idrettstinget på nasjonalt nivå.

3. Regional idrettspolitik

Vedtatt Kulturstrategi har en rekke mål og tiltak som berører idrettssektoren. Denne slår dermed fast de viktigste og overordna strategiene for fylkeskommunens ambisjoner og regionale satsinger på idrettsområdet.

Sentrale mål i Kulturstrategien – her konkretisert for idretts- og fysisk aktivitetsområdet:

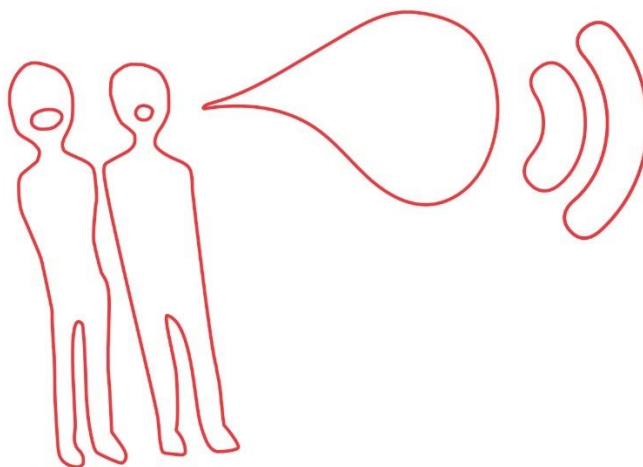
- Tilrettelagt og universelt utformet tilgang til idrett.
- God og geografisk spredning og mangfold i idrettstilbudet.
- Høy idrettsfaglig kompetanse og delingskultur preger hele idrettsområdet.
- Frivilligheten har forutsigbare rammer.
- Økt fysisk aktivitet for alle gjennom hele livsløpet.
- Gode forutsetninger for talentutvikling og profesjonelt virke.
- Attraktive anlegg og områder for fysisk aktivitet i nærmiljøet som er tilgjengelig for alle.
- Idrettstilbudet til barn og unge stimulerer til aktiv deltakelse og personlig vekst.
- Nye og revitaliserte møteplasser og arenaer for aktivitet, dialog, opplevelser og rekreasjon.
- Økt oppmerksomhet om bærekraftig kultur- og naturbasert reiseliv.
- Nye deltakere- og publikumsgrupper benytter idrettsarenaene.
- Styrket arrangørkompetanse på idrettsområdet
- Et solid kunnskapsgrunnlag om idrett og fysisk aktivitet i fylket
- Idrettstilbudet er preget av aktualitet, allsidighet og kvalitet.
- Idrettsarrangementer har fått grønnere profil.
- Vestfold og Telemark er et foregangsfylke for grønne idrettsarenaer.

Kulturstrategien har en tematisk inndeling og er inndelt i seks hovedtemaer. Under hvert hovedtema er det knytte en rekke tiltak. Her gjengis de mest sentrale som omhandler idrettsfeltet:

Hovedtema	Tiltak
Stedsutvikling	Stimulere til økt volum av og kvalitet på søknader om spillemidler til lokale kulturarenaer, anlegg og områder for idrett, friluftsliv og egenorganisert aktivitet
	Bistå kulturfrivilligheten med å utvikle lokale nærmiljøtiltak
	Arbeide for å øke antallet sosiale møteplasser, nyskapende aktivitetsarenaer og anlegg for egenorganisert aktivitet
	I økende grad stille krav til bærekraft og vurdering av klimakonsekvenser ved tildeling av fylkeskommunale tilskudd
	Samarbeide med relevante aktører om følgende fyrtårn: Regionale kulturarrangementer
	Framheve regionale kulturarrangementer og talentmiljøer som identitetsmarkører
Inkludering	Iverksette brukermedvirkning og samskaping som metode i fylkeskommunalt utviklingsarbeid
	Stimulere frivillige organisasjoner til aktivitet som bidrar til inkludering
	Arbeide for å nå nye deltaker- og publikumsgrupper som av sosioøkonomiske grunner ikke deltar
	Støtte opp om nye anleggs- og aktivitetstrender og kulturuttrykk
Kunnskap	Tilby årlig studenthospitering
	Gjøre minst halvparten av alle fylkeskommunens kurs og konferanser på kulturområdet tilgjengelige digitalt
	Etablere, drifte og/eller delta i nettverk sammen med kommuner og andre aktører Innhente og dele kunnskap om anlegg, områder og aktiviteter for idrett og friluftsliv
	Bidra til økt kunnskap om bærekraftige og innovative anskaffelser
Aktivitet	Samarbeide om idrettens festaften
	Evaluere og revidere fylkeskommunale tilskuddsordninger på kulturområdet for å fremme et bærekraftig kulturliv
	Være bidragsyter og samarbeidspartner i gjennomføringen av NM veka 2022, Paraveka og Telemarksveka
	Gjennomføre pilotprosjekter for å stimulere til grønnere arrangementer
	Delta i minst to fylkesdekkende fysiske aktivitetsprosjekter
	Evaluere og revidere retningslinjer for fylkeskommunale priser og stipender på kulturområdet
Være pådriver for talentutvikling innen alle idrettsgrener, friluftslivsgrener og kulturuttrykk	

Hovedtema	Tiltak
Arenaer	Delta i planlegging av nybygg og i rehabilitering av kultur- og undervisningsbygg for å gjøre dem til gode arenaer for kultur som også ivaretar frivillighetens behov
	Etablere og utvikle et regionalt nettverk for arrangører i samarbeid med relevante aktører
	Forenkle og samordne digitale søknadsskjemaer til fylkeskommunale tilskuddsordninger
	Videreføre tilskuddsordningen for planlegging av større regionale og interkommunale idrettsanlegg
	Bidra til gode medvirkningsprosesser i utformingen av nye aktivitetsanlegg i nærmiljøet
	Arbeide for bærekraftig planlegging, utforming, bygging og drift av idretts- og friluftslivsplanlegg
Internasjonalisering	Stimulere til bruk av alternative muligheter for innfyll i kunstgressbaner gjennom to til tre forsøksbaner med mer miljøvennlig innfyll
	Delta på aktuelle internasjonale konferanser og workshops

Fylkeskommunen er gjennom plan- og bygningsloven pålagt å sørge for at det innenfor fylkets område utføres en løpende fylkesplanlegging. Fylkesplanleggingen skal samordne statens, fylkeskommunens og hovedtrekkene i kommunenes fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle virksomhet i fylket. I Kulturdepartementets «*Veileder – Kommunal planlegging for fysisk aktivitet*» (2014) uttrykkes et ønske om at fylkeskommunene skal ta en mer aktiv del i utformingen av idrettsog friluftspolitikk på regionalt nivå. I Vestfold og Telemark er dette ivare tatt gjennom Kulturstrategien og dette temadokumentet.

4. Fylkeskommunens samarbeidsaktører og samarbeidsparter

4.1. Kulturdepartementet

Kulturdepartementet har det overordnede ansvaret for forvaltningen av overskuddet fra Norsk Tipping AS til idrettsformål. Fylkeskommunen har en god relasjon til departementets ulike fagavdelinger og særlig knyttet inn mot søknadsprosessen om spillemidler, utforming og de tekniske krav som stilles til de ulike idretts- og friluftslivsplanlegg.

4.2. Kommunene

Kommunene i Vestfold og Telemark har alle kommunale planer for idrett og fysisk aktivitet som ivaretar innbyggernes, lag og foreningers interesser. I mange tilfeller er det kommunene selv som står som eier og søker av spillemidler til idrettsanlegg, og de er sentrale fagpersoner i forhold til å veilede og bistå lag og foreninger med deres søknader og anleggsplaner. En sentral rolle fylkeskommunen har er å bidra til kompetanseheving, koordinering og utvikling av den totale anleggssporteføljen i regionen. Dette gjøres blant annet gjennom «Fagforum for idrett og friluftsliv» som driftes av fylkeskommunen hvor også frivillige organisasjoner innenfor idrett og friluftsliv deltar.

4.3. Vestfold og Telemark idrettskrets

Vestfold og Telemark idrettskrets (VTIK) er et fellesorgan for idrettslag, idrettsråd og sær idretter i Vestfold og Telemark som er tilsluttet NIF. Per 31.12.2020 har idrettskretsen aktivitet i 53 av 55 sær idretter, omfatter 23 idrettsråd, 635 aktive idrettslag (700 registrerte) og i nær innpå 150 000 medlemskap.

VTIK arbeider etter visjonen «Idrettsglede for alle». Visjonen skal prege både organisasjonsarbeidet og aktivitetspolitikken. VTIK skal arbeide for at alle mennesker gis mulighet til å utøve sin idrett ut fra sine ønsker og behov, uten å bli utsatt for usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling. Alle skal oppleve idrett, mestring og utvikling i idrettens trygge og gode fellesskap.

VTIK har et overordnet ansvar for alle idrettsrådene i kommunene. Kommunene og idrettsrådene er samarbeidspartnere lokalt, og et godt samarbeid om utvikling av idrettsfeltet i kommunene er avhengig av god tilrettelegging fra både fylkeskommunen og idrettskretsens på regionalt nivå. I tillegg har VTIK nært samarbeid med alle særkretsene som representerer aktivitetslinjen i NIF.

VTIK's primæroppgaver er forvaltning og arbeid innenfor følgende områder:

- Lovpålagte oppgaver og saker av felles interesse for idretten.
- Idrettspolitiske innsatsområder for å styrke idrettens rammevilkår spesielt overfor fylkeskommunen, andre regionale organer og kommunene.
- Service- og støtteoppgaver overfor idrettsråd, særkretser og idrettslag for å styrke aktivitet-, kompetanse-, og anleggsutviklingen.
- Informasjons- og opplysningsvirksomhet om idrettens verdier og verdiskapning.

VTIK er samarbeidspart med fylkeskommunen, og samarbeidet formaliseres gjennom en avtale. Ny avtale vil bli inngått i løpet av 2022. Temaer som danner grunnlag for avtaleinngåelse:

- Administrativ støtte
- Utvikling av idrettsanlegg
- Toppidrett og talentutvikling
- Idrettsarrangement
- Kompetansehevende kurs og tiltak for idretten i fylket
- Eventuelt aktuelle prosjekter

4.4. Vestfold og Telemark toppidrett

Vestfold og Telemark toppidrett (VTTI) er et program som er initiert av VTIK og Vestfold og Telemark fylkeskommune (VTFK) i samarbeid. Det er VTIK som eier og drifter programmet med både finansiell, administrativ og faglig støtte fra VTFK. Målet er å bidra til flere OL- og VM- medaljer fra fylket.

Utøvere i alderen 15-19 år kan søke om opptak i programmet og bli en del av «Stallen». Det er søknadsfrist 1. juni hvert år og programmet følger skoleåret. Deltakende utøvere må representere et idrettslag tilsluttet VTIK. I programmet får utøverne et bredt idrettsfaglig og kulturelt tilbud som et supplement til deres eksisterende klubb- og treningshverdag. Temaer som trening, kosthold og mental styrke står på programmet i tillegg til et unikt kulturprogram som styrker utøverens inspirasjon, trygghet, identitet og perspektivtenkning. Målet er blant annet å danne gode identitetsmarkører og unge forbilder fra og i Vestfold og Telemarks idretten.

4.5. Olympiatoppen Østlandet

Olympiatoppen Østlandet (OLT Østlandet) er organisert under NIF med ansvar og oppgaver med å utvikle norsk toppidrett i regionene. Den regionale toppidrett satsingen i NIF driver 7 regionale kompetansesenter for toppidrett i Norge. Rollen og mandatet til de regionale enhetene er å skape utviklingsmuligheter for morgendagens toppidrettsutøvere der de bor. Satsingen er forankret i norsk idretts gjeldene overordnede styringsdokument, «Idretten Vil», som ble vedtatt på idrettstinget 2019. OLT Østlandet ble etablert 01.01.21. med arbeidsfelt i Viken fylke og Vestfold og Telemark fylke. Driften er finansiert av Olympiatoppen sentralt, fylkeskommuner og vertskommuner. I VTFK vedtok HKFTI i sak 49/20 en avtale og et finansielt bidrag med 1 million kroner i årene 2021 – 2023. OLT Østlandet har en fysisk tilstedeværelse i Grenland, Drammen og Fredrikstad.

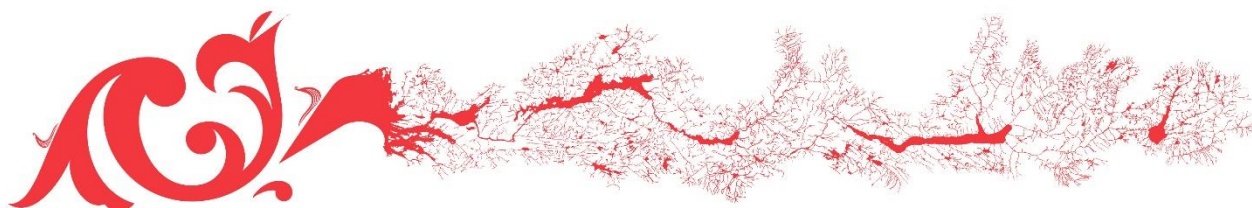
VTFK og OLT Østlandet videreutvikler samarbeidet om en pilotløsning slik at morgendagens toppidrettsutøvere kan velge yrkesfaglig studieretning. Piloten har som hovedmål å gjøre det mulig å ta yrkesfag i kombinasjon med sin toppidrettssatsning. Piloten hadde oppstart høsten 2021, og vil pågå til våren 2023 med påfølgende evaluering.

Fylkeskommunen er representert i en ressursgruppe knyttet til driften av OLT Østlandet. Her blir det orientert om aktivitet, økonomi og drift.

4.6. Tverga

Tverga er et nasjonalt ressurscenter for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge. Ressurssenteret ble etablert i 2018 som et 3 årig prøveprosjekt på oppdrag fra Kulturdepartementet, og mottar tilskudd fra spillemidlene til idrettsformål. I 2021 gikk TVERGA fra å være et prøveprosjekt til en permanent ordning. De er et kunnskaps- og kompetansesenter der egenorganiserte miljøer og kommuner kan søke bistand. Gjennom sitt arbeid skal Tverga bidra til utvikling av egenorganisert idrett og fysisk aktivitet over hele landet. Tverga skal gjennom sitt arbeid støtte opp under lokal tilrettelegging for attraktive og inkluderende møteplasser for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet.

Både Tverga og fylkeskommunene bistår mange kommuner i ulike anleggsprosjekter. Tverga, Trøndelag fylkeskommune og VTFK samarbeider for tiden om å utvikle et eller flere behovsriktige og brukervennlige verktøy som skal støtte kommunene i utarbeidelse og/eller revidering av kommunedelplaner for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv.

5. Tilskuddsordninger og virkemidler

5.1. Spillemidler

Spillemidler til idrettsanlegg for idrett og fysisk aktivitet er det største økonomiske virkemidlet på idretts- og friluftslivsfeltet i regionen, og fylkeskommunen forestår den årlige detaljfordelingen. Spillemidlene til idretts- og friluftslivsanlegg bidrar sterkt til å måloppnåelse både på lokalt, regionalt og nasjonalt og gir befolkningen mulighet til å drive daglig fysisk aktivitet. Erfaringstall tilsier en årlig tildeling til VTFK på om lag 120 – 125 millioner kroner. Rammetildelingen til hvert enkelt fylke blir tatt av Kongen i Statsråd, og bygger på følgende fordelingsnøkkel:

- 50 % godkjent søknadsum
- 25 % anleggsdekning
- 25 % befolkningstall

Hvilke anlegg det kan søkes spillemidler til, reguleres gjennom «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet» som revideres årlig av Kulturdepartementet.

Kulturdepartementet legger følgende føringer til grunn for fylkeskommunens detaljfordeling:

1. Søknader som har fått deltildeling tidligere (gjentatte søknader) skal tildeles resterende beløp, eller en del av resterende beløp.
2. Anlegg spesielt tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne skal prioriteres.
3. Søknader som ikke tildeles midler i år kan fremmes på nytt, og bli vurdert ved neste års fordeling, på linje med andre søknader og etter de til enhver tids gjeldende bestemmelser.
4. Det er kun prosjekter som inngår i en vedtatt kommunal plan som omfatter idrett og-fysisk aktivitet som er tilskudsberettigede.

Gjeldende prinsipper for fordeling av spillemidler til idrettsanlegg i VTFK:

1. Fylkeskommunen legger kommunenes politisk vedtatte prioriteringer til grunn for fylkeskommunens årlige innstilling.
2. Nærmiljøanlegg tildeles 50 % av den godkjente søknadssummen på nærmiljøanleggsordningen.
3. Prosentvis fordeling til kommunene baseres på godkjent søknadssum.

5.2. Tilskudd til idrettsarrangement

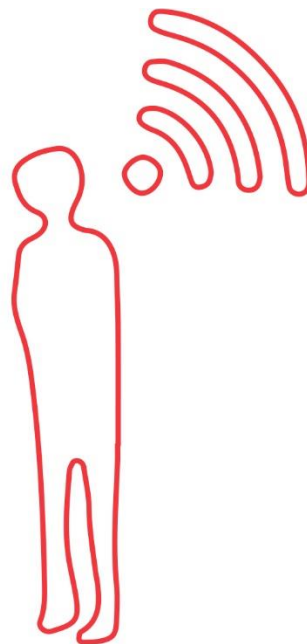
Tilskudd til idrettsarrangement bidrar til at det blir arrangert flere, nye og store idrettsarrangementer i Vestfold og Telemark. Fylkeskommunen ønsker med denne tilskuddsordningen å legge til rette for en aktiv og attraktiv region. Idrettsarrangementer med regional, nasjonal og internasjonal betydning er viktig for å bygge Vestfold og Telemark som idrettsfylke og imøtekommer et av kulturstrategiens fem fyrstårn (regionale kulturarrangementer).

Store idrettsarrangementer er en ressurs i stedsutviklingen både innenfor privat og frivillig sektor. Retningslinjene i tilskuddsordningen ble vedtatt av HKFTI sak 108/21 og det er satt av 1,63 millioner kroner i seksjonsbudsjettet til Kultur, idrett og friluftsliv (KIF).

5.3. Tilskudd til regionale idrettsanlegg

Tilskudd til regionale idrettsanlegg bidrar til etablering av nye regionale og interkommunale idrettsanlegg i Vestfold og Telemark. Regionale anlegg har en attraksjonskraft som bidrar til vekst i regionen og bidrar til å skape regional identitet. Videre vil slike anlegg kunne brukes av innbyggere på tvers av kommunegrenser og som det ikke finnes eller er behov for i hver kommune.

Midlene som tildeles i denne ordningen, skal støtte mulighetsstudier, forstudier og - prosjekter til utbyggingsplaner av nye regionale/interkommunale idrettsanlegg. Retningslinjene i tilskuddsordningen ble vedtatt av HKFTI sak 108/21 og det er satt av 1 million kroner i seksjonsbudsjettet til KIF.

5.4. Toppidrettsstipend

Toppidrettsstipend deles årlig ut av HKFTI til talentfulle utøvere fra fylket. Retningslinjene i stipendordningen ble vedtatt av HKFTI sak 67/21 og det er satt av 320 000 kroner i seksjonsbudsjettet til KIF. Det deles ut inntil 8 stipend årlig på 40 000 kroner til idretts- og parautøvere.

Toppidrettsstipend skal bidra til å bygge Vestfold og Telemark som idrettsfylke samt legge til rette for en aktiv og attraktiv region. Stipendet skal gi unge utøvere inspirasjon og muligheter til videre satsing og personlig utvikling i sin idrett. Det kan søkes stipend til trening, konkurranse og utstyr og tildelingen ses i sammenheng med talentutviklingsprosjektet Vestfold og Telemark toppidrett.

5.5. Kompetanse

Kompetanseutvikling og kompetansedeling er helt sentrale oppgaver for fylkeskommunen. Både som rådgiver og saksbehandler for årlig om lag 450 anleggssøknader om spillemidler settes både anleggsmessige, økonomiske, juridiske og samfunnsutviklende perspektiver på agendaen både overfor samtlige kommuner og i hele idrettsbevegelsen. Hovedarena for dette arbeidet kanaliseres gjennom «Fagforum for idrett og friluftsliv» hvor forumets arbeidsmåter, møtepunkter og form er under stadig utvikling.

6. Litteraturliste

- Lov om pengespill mv. (pengespilloven)
- Forskrift om fordeling av idrettens andel av overskuddet til Norsk Tipping AS
- Stortingsmelding Meld. St. 26 (2011–2012) Den norske idrettsmodellen
- Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet
- Langtidsplan for Vestfold og Telemark idrettskrets 2020-2024
- Veileder - Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet

Illustrasjoner hentet fra Vestfold og Telemark – der mennesker møtes
Kulturstrategi 2021-2024
Izabela Zolcinska

Vestfold og Telemark fylkeskommune
vtfk.no

Postadresse: Postboks 2844, 3702 Skien

Besøksadresser: Fylkesbakken 10, Skien / Svend Foynsgate 9, Tønsberg

Kontakt: 35 91 70 00 / post@vtfk.no

